Спеціальні обмеження, встановлені Законами України «Про Державну службу України» та «Про запобігання корупції». Сумісництво та суміщення. Відповідальність за порушення встановлених обмежень.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА МОРСЬКОГО ТА РІЧКОВОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Вступаючи на державну службу, особа, крім прав та основних обов’язків державного службовця, свідомо й добровільно приймає встановлені законодавством антикорупційні обмеження і заборони.

Головна мета правових обмежень – це забезпечення прозорого й ефективного функціонування інституту державної служби, встановлення правових бар’єрів перед можливими зловживаннями державних службовців, створення умов для належного виконання посадових повноважень.

Державний службовець зобов’язаний неухильно дотримуватись обмежень і заборон, передбачених антикорупційним законодавством, уникати дій, які можуть розглядатись як підстава підозрювати його в корупції.

Законом України «Про запобігання корупції» визначено, що **корупція – це використання особою наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, а також відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди цій особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей.**

Виходячи із суті законодавчого визначення корупції статтями 22–27 зазначеного Закону встановлено спеціальні обмеження стосовно діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування.

ОБМЕЖЕННЯ

для осіб, уповноважених на виконання функцій держави

(Закон України «Про запобігання корупції)

- Використання службового становища для отримання неправомірної вигоди (стаття 22 Закону України «Про запобігання корупції»)
- Одержання неправомірної вигоди або подарунка (статті 23, 24 Закону України «Про запобігання корупції»).
- Сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25 Закону України «Про запобігання корупції»).
- Після припинення діяльності, пов’язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26 Закону України «Про запобігання корупції»).
- Спільної роботи близьких осіб (стаття 27 Закону України «Про запобігання корупції»).

Заборона використовувати свої службові повноваження або своє службове становище та пов’язані з цим можливості

(стаття 22 Закону України «Про запобігання корупції»)

з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб

у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах

Обмеження щодо одержання подарунків

(Стаття 23 Закону України «Про запобігання корупції»)

ПОДАРУНОК - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринково

в багатьох випадках з метою вирішення питань у власних інтересах подарунки передаються особами:

- які зацікавлені в певних офіційних діях установи, в якій працює службовець
- які ведуть бізнес або розраховують на ведення бізнесу з цією установою
- які здійснюють певні види діяльності, що регулюються відповідною установою
- на інтереси яких може вплинути виконання чи невиконання службовцем своїх посадових обов’язків та інше

Особам, уповноваженим на виконання функцій держави, ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- безпосередньо або через інших осіб вимагати просити і одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб
- одержувати подарунки, якщо особа, яка дарує дарунок, перебуває в підпорядкуванні такої особи

ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ:

Ділові дарунки у грошових межах, визначених Законом України "Про запобігання корупції"

ОБМЕЖЕННЯ!!!

Такі ділові дарунки не можна отримувати від:

- підлеглих
- на регулярній основі від однієї особи/групи осіб

Подарунки у вигляді загальнодоступних знижок на товари, послуги, загальнодоступних виграшів, призів, премій, бонусів.

Подарунки від близьких осіб

Подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність та відповідають одночасно двом умовам щодо своєї вартості:

1) вартість не перевищує 1 мінімальну заробітну плату, встановлену на день прийняття подарунка, одноразово

2) сукупна вартість подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 2 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки

При цьому отримання будь-якої із перелічених категорій подарунків не повинно впливати на об’єктивність чи неупередженість прийняття особою рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання нею своїх повноважень

Рішення, прийняте особою, стосовно якої існують спеціальні обмеження щодо одержання подарунків, на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважаються такими, що прийняті в умовах конфлікту інтересів і підлягають скасуванню або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку

Особи, уповноважені на виконання функцій держави, **у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка ЗОБОВ’ЯЗАНІ**:

відмовитись від пропозиції

за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію

залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників

письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції

Стаття 24 Закону України «Про запобігання корупції»

Сумісництво	Суміщення
виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору **у вільний від основної роботи час на тому ж або іншому підприємстві**, в установі, організації або у громадянина за наймом.	виконання працівником поряд зі своєю основною роботою, обумовленою трудовим договором, додаткової роботи за іншою професією, посадою **без звільнення від своєї основної роботи**.
Робочий час не може перевищувати 4 години на день і повного робочого дня у вихідний день. Загальна тривалість роботи за сумісництвом протягом місяця не повинна перевищувати половини місячної норми робочого часу.	При суміщенні посад працівник **виконує роботу** за суміщуваною посадою **одночасно з основною роботою.** Графік відпрацювання робочого часу не складається.

Сумісництво	Суміщення
Не мають права працювати за сумісництвом (за винятком наукової, викладацької, медичної і творчої діяльності) **керівники** державних підприємств, установ, організацій, їх **заступники**, **керівники структурних підрозділів**, їх заступники.	Суміщення професій, посад передбачає, що суміщувана посада є у штатному розписі, але являється вакантною. Якщо вакансія відсутня, встановити доплату за суміщення неможливо.
Оплата за фактично виконану роботу. За загальним правилом, заробітна плата за сумісництвом не включається у розрахунок середньої заробітної плати за основним місцем роботи.	Доплата у відсотках до тарифної ставки за основним місцем роботи. Доплата за суміщення професій (посад) включається у розрахунок середньої заробітної плати в повному обсязі.
Щорічна відпустка надається одночасно з відпусткою за основним місцем роботи. У разі звільнення суміснику нараховується компенсація за невикористану відпустку.	Щорічна відпустка окремо не надається. У разі звільнення суміснику компенсація за невикористану відпустку не нараховується.

Відповідно до статті 25 Закону України «Про запобігання корупції» особам, уповноваженим на виконання функцій держави, **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**

- ✓ **займатися іншою оплачуваною** (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) **або підприємницькою діяльністю,** якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

- ✓ **входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку** (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Стаття 36 Закону України «Про запобігання корупції» **передбачає обов'язок** передати в управління іншій особі належні підприємства та корпоративні права у випадку призначення особи на посаду, пов'язану з виконанням функцій держави.

Загальний порядок передачі належних особі підприємств та/або корпоративних прав:

- передача має бути здійснена протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду;
- забороняється передавати в управління підприємства та корпоративні права на користь членів своєї сім'ї, а також укладати відповідні договори із суб'єктами підприємницької діяльності, торговцями цінними паперами та компаніями з управління активами, в яких працюють члени сім'ї;
- передача підприємств, які за способом утворення (заснування) та формування статутного капіталу є унітарними, здійснюється шляхом укладення договору управління майном із суб'єктом підприємницької діяльності.

Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським кодексом України та іншими законами (стаття 62 Господарського кодексу України).

Корпоративними правами є права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами (стаття 167 Господарського кодексу України).

Обмеження після припинення діяльності, пов’язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування

Стаття 26 Закону України «Про запобігання корупції»

Особам, уповноваженим на виконання функцій держави, які звільнились або іншим чином припинили діяльність, пов’язану з виконанням функцій держави

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- ✓ укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з підприємствами, установами чи організаціями або фізичними особами - підприємцями, якщо протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування особа здійснювала повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих підприємств, установ, організацій або підприємців
- ✓ 2) використовувати у своїх інтересах інформацію, яка стала відома у зв'язку з виконанням службових повноважень
- ✓ 3) представляти інтереси будь-якої особи у справах (у т.ч. в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган (органи), в якому (яких) вона працювала

Обмеження спільної роботи близьких осіб

Стаття 27 Закону України «Про запобігання корупції»

Близькі особи - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб’єкта.

Особам, уповноваженим на виконання функцій держави:

Не дозволяється

- мати у прямомому підпорядкуванні близьких їм осіб
- бути прямо підпорядкованими у зв’язку з виконанням повноважень близьким їм особам

Зобов’язання

- повідомити керівництво органу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб

Обмеження спільної роботи близьких осіб

частина 2 статті 27 Закону України «Про запобігання корупції»

Якщо відносини безпосереднього підпорядкування все ж таки виникли, то публічним службовцям та їхнім близьким особам надається **п’ятнадцятиденний строк** на усунення цих обставин

ШЛЯХОМ:

- подання заяви про звільнення
- Клопотання про переведення на іншу посаду, яка виключає пряме підпорядкування

Безпосереднє підпорядкування – відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень, контролю за їх виконанням.

Якщо превентивний механізм так і не був задіяний, то в примусовому порядку особа, уповноважена на виконання функцій держави, в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягає переведенню на іншу посаду, яка виключає пряме підпорядкування. Якщо таке переведення здійснити неможливо, то звільняється із займаної посади особа, яка перебуває у підпорядкуванні (порядок звільнення або переведення регламентується КЗпП та іншими нормативно-правовими актами).

Факт формального розірвання шлюбу між особою, уповноваженою на виконання функцій держави, та особою, яка знаходиться в його підпорядкуванні, не усуває корупційних складових

Відповідальність за порушення встановлених законом обмежень

Стаття 172-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за порушення встановлених законом обмежень **щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності**.

- **штраф** *від 300 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **конфіскація отриманого доходу**
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *строком на 1 рік*

Стаття 172-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за порушення встановлених законом обмежень **щодо одержання подарунків.**

- **штраф** *від 100 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **конфіскація подарунку**
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *строком на 1 рік*

Стаття 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за порушення вимог **щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.**

- **штраф** *від 100 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *строком на 1 рік*

Стаття 172-8 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за порушення вимог **щодо незаконного використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень.**

- **штраф** *від 50 до 2500 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **конфіскація отриманого доходу чи нагороди**
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *строком на 1 рік*

Стаття 191 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним **шляхом зловживання службовим становищем**.

- **штраф** *до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **виправні роботи** *на строк до 2 років*
- **обмеження волі** *на строк від 3 до 5 років*
- **позбавлення волі** *на строк від 3 до 12 років*
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *до 3 років*
- **конфіскація майна**

Стаття 357 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними **шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем** або їх пошкодження.

- **штраф** *від 50 до 70 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **арешт** *на строк до 3 місяців*
- **обмеження волі** *на строк до 3 років*
- **позбавлення волі** *на строк до 3 років*

Стаття 364 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за **зловживання владою або службовим становищем.**

- **штраф** від 250 *до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **арешт** *на строк до 6 місяців*
- **обмеження волі** *на строк до 3 років*
- **позбавлення волі** *на строк від 3 до 6 років*
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *до 3 років*

Стаття 364-1 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за **зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.**

- **штраф** від 150 *до 900 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **арешт** *на строк до 6 місяців*
- **обмеження волі** *на строк до 2 років*
- **позбавлення волі** *на строк від 3 до 6 років*
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *до 3 років*

Стаття 365-2 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за **зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.**

- **обмеження волі** *на строк від 3 до 5 років*
- **позбавлення волі** *на строк від 3 до 8 років*
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *до 10 років*
- **конфіскація майна**

Стаття 368 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за **прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.**

- **штраф** від 1000 *до 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **арешт** *на строк від 3 до 6 місяців*
- **позбавлення волі** *на строк від 2 до 12 років*
- **позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю** *до 3 років*
- **конфіскація майна**

Стаття 369-2 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за **зловживання впливом.**

- **штраф** від 200 *до 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів*
- **обмеження волі** *на строк від 2 до 5 років*
- **позбавлення волі** *на строк до 8 років*
- **конфіскація майна**

Перелік правопорушень, пов’язаних зі спеціальними обмеженнями, за вчинення яких може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності (не є виключним)

- ✓ Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22 Закону України «Про запобігання корупції»).
- ✓ Обмеження щодо одержання подарунка (стаття 23 Закону України «Про запобігання корупції»).
- ✓ Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25 Закону України «Про запобігання корупції»).
- ✓ Обмеження після припинення діяльності, пов’язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26 Закону України «Про запобігання корупції»).
- ✓ Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27 Закону України «Про запобігання корупції»).

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!